

מסורת הש"ס

(א) מדות פ"ג מ"ז, (ב) גירסת המנשה מילת וכן בענין ערך מל י"ג, (ג) גי' יעב"ץ רב חמא, (ד) נלקטן (ה. ח. יב:), (ו) סוכה ב, (ז) נ"ב ר"ד, (ח) כס"א: מוחמת, (ט) כס"א: לא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי לאו משום היכרא: (ב) שם בתרתי למה להו לריבא: (ג) שם דלחא מ"ט אי משום: (ד) רש"י ד"ה קיני במין קיני עופות:

גליון הש"ס

גמ' סוכה דליחיד רמי אנפשיה. עיין לקמן יח ע"א ונרש"י ד"ה גור הרב"ס:

מוסף רש"י

קורה טעמא מאי משום היכרא. קורה שמקום חכמים למנוי משום היכי צעלמא הוא, דלא לימי למשירי רשות הרבים (לקטון ה). למען ידעו דורותיכם. עשה סוכה ששעתה ניכרת לך, דמיני ידעו כי בנסותם הושמנו, ימיני נישב, הכי דרש ליה, ואע"פ דלין וילא מדי פשוטו דיקוק עניי כבוד, מיחא דרשינן ליה לדרשה (סוכה ב.). דלא שלטא ביה עינא. שאני רחא את הסק, וסוכה היינו סק כשמה (שם). קריא רבי שותפי לא חמימא ולא קריא. שם סומך על זה (ב"ב ד:).

רבינו חננאל

צורת הפתח דהיא קנה מיכן וקנה מיכן (וקנה) על גביון, ופרקינן שמועה זו דרבנן ליפא לה מפתחו של היכל מן קתני לה רבנן רב, הא ליה רב לרב יתור? אגיגיה לחיא ברי ואציפ שיש שם צורת הפתח צריך למעט צורות פתח לא מוני.

תוב אקשינן ליבעו אמלתרא כי היכל, כדתנן במס' מדות חמש אמלתרות (הן) של מילה היו על גבן כו', פי' אמלתרא קורות לאחיות הקיר, כגון וטור כריות ארזים, ובלישנא דרבנן למיסר בנינא. מילה שם האילן, ופירותי נקראין מילין. כגורסין אין מי מילין ע"פ מילין. והשונה של מילת טונה הוא, ודחוינן הא דתני (המלין) [חמש] אמלתרות של מילה היו על גבן, כבאלם חבירתה. ואמרין ודילמא תבנית היכל כתבנית אולם הוא, אלמה אמר רב הקורה אם רחבה ארבעה אצ"פ שאינה בריאה. ואם יש שם לו אמלתרא אין צריך למעט, לא תיהני אמלתרא דהא גובה היכל לא היה יותר מכ' ואע"פ דהוה ליה אמלתרא, ואמרין ופריק רב יוסף אמלתרא, ואנא דאמרי כי האי תנא.

לא סיהני ליה אמלתרא.

לנכשורי גוצהו יותר מכ'. לקמן מפרש מאי אמלתרא והיכא תני דמהניא: של מילה. עץ שגדילין בו מילין והם עפלים ובלע"ז גלא"ש: אלמה אמר ר' אילעא כו'. השתא קא מסיק

לפירכיה דאשכחן דמהניא אמלתרא אליבא דרב ומעיקרא לא שצקיה לאסוקי למלתיה עד דסתר ליה למיובתא: רחצה ד'. אם הימה קורה רחצה ד' טפחים אע"פ שהיא דקה ואינה חזקה לקבל אריח כשירה והא דתנן במתני' (לקמן ד' יג:) צריאה כדי לקבל אריח כשאינה רחצה ד' טפחים קאמר: ואם יש לה אמלתרא כו'. תרתי מילי קאמר רב ולקולא: אמר רב יוסף. הא אמלתר' דאייתיה משמיה דרב לא רב אמרה דתיקשי דרב אדרב אלא מתנית' היא: ותיקשי לרב. דהא חזינן הכא דלא גמרי רבנן מהיכל מדקתני דאמלתרא מנהניא: דל אנה מהכא. הרימתי מיכן כאילו שתקתי ולא אמרתי דבר זה: מסניית' מי לא קשיין אהדי. דהא תניא לעיל [ב:] צדיא מצוי שהוא גבוה מכ' יותר מפתחו של היכל אלמא רבנן מהתם גמרי: סנאי היא. תנא דלעיל דסבירא ליה דרבנן מהיכל גמרי ואמלתרא לא מהניא והאי תנא דאמלתרא סבר לאו מהיכל גמרי: לדידי נמי סנאי היא. ואנא כתנא דלעיל אמרי: צנא רב. אי לא הוה מפרש רב למתניתא קמיימא וילין מינה דרבנן מהיכל גמרי: מסייתא אהדי לא קשיין. דצין להאיא מתני' וצין להא מתני' דאמלתרא: קורה לרבנן טעמא מאי. צעו תוך כ' אמה: משום סיכא.

דליחזו אינשי ולידעו דתקנתא עבדו ולא לימי לאחלושי צרה"ר ומשום הכי מהניא אמלתרא דכיון דמיסתכלי בה אינשי אפי' למעלה מכ' אמה איכא היכרא: והא דקסני. צמתית' קמיימא יותר מפתחו של היכל לאו דגמרי מהתם אלא סימנא צעלמא נקט צנא תחליף גירסא דעשרים ותאמר למעלה מל' או מארבעים יא' פתח היכל סימן צידך: אי סבירא ליה הא דרצה. דטעמיהו דרבנן בצוכה נמי משום היכר: למה להו. לרבנן ולר' יהודה לפלוני צמתית' מצוי דלסילון עזיה. כלומר המהלך אינו מצוי למעלה: קיני. (י) כגון קיני עופות היו בולטין מתחת' האולם למעלה (מל') מן הפתח: פסקי דארוז. כלונסות של ארז ארוכין מחוצין ככותל ואידי דנפיש משכיה אורך דידהו חזו להו אינשי ואיכא היכרא: מאן דאמר פסקי. איכא היכרא למצוי: כל שכן קיני. דאידי דחשיבי ומילתא דתמייהא הא מסתכלי בהו אינשי וחזו לקורה: מקצם. עובי הקורה בתוך כ' ומקצתה למעלה וכן עובי סככה של סוכה: קלוש. רואין כאילו ניטל אותו העובי היוצא למעלה ותהא קורה דקה: הניטולם צרות. שהרי שיערוה חכמים צריאה כדי לקבל אריח ואי לאו הכי שדי ליה זיקא הלכך לא חשיב: לא מידכר. וחמנין

דמשתקיל מקצת עובי הסך הנכנס לתוך כ' וקיימא כולה למעלה מכ' כ' ומדכרי אהדי. שאם תירקצ תחתונה של קורה ותעמוד כולה למעלה מעשרים אמה מתקני לה: אלא. אמאי מכשרת בצוכה משום דע"כ השתא צילתה מרובה מחמתה דהא רואין הוא דקאמר' ולא שקילנא מינה מידי: הכא נמי. חשבו אותה כשפודין כצדין דאי נמי קלישי לא שדי להו זיקא דהא לא מידי שקלת מינה אלא רואין הוא דקאמר: ותהי כשיוין. ופרקי רבה מפרוקיא סוכה דלידי כו'. ופרקי רבינא סוכה דהיא מפארייתא אחמירו בה רבנן. מבוי דהוא מדרבנן לא אחמירו ביה. רב אדא בר מתנה מתני איפכא, אמר רבה בסוכה כשירה במבוי פסולה כו'. עד רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעיא חיווקי, מבוי דרבנן בעיא חיווק. מאי הוי עלה, רבה בר עולא אמר זה וזה לפסול. רבא אמר זה וזה כשר.

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

ג. רב נחמן בר יצחק אי סבירא ליה הא דרבה כו'. לרצה גופיה

הוה מאי למיפך דלית ליה צפרקין (ד' יב:) דקורה משום היכרא אלא משום דרב נחמן מפרש צדיא דפליגי צהיכר פריך למה להו לאיפלוגי צמתית: אי קלשת הוי לה חמתה מרובה מצילתה.

מפר' ר"י חמתה מרובה מצילתה ע"י שיצא הרוח ויפור עד שתהא חמתה מרובה מצילתה דאי ע"י קלישה לחודה תהא חמתה מרובה היכי מכשר' לה צלישנא צתרא סא אין סךך פסול מטערף צהדי סך כשר כדאמר' בצוכה (ד' ט:): גצי העושה סוכתו תחת האילן וקשיא דאמר צפרק קמא דסוכה (ד' ד.) הימה גבוהה מכ' אמה והולין יורדין בתוך כ' אם צילתה מרובה מחמתה כשירה אם לאו פסולה ואמאי כשירה והלא אי קלשת ליה יפלו ההולין למטה וללישנא צתרא דהכא דאי שפיר ולרצא מפרוקיא נמי דמפרש משום דסוכה דיחיד היא ולא מידכר דאי שפיר דגצי הולין איכא למימר דיורדין הרבה למטה דליכא למיגור מידי אצל לרצינא קשה דמשמע דמשום סוכה דאורייתא פסולה משום אי קלשת כו' וי"ל דהתם מיירי שיש הרצה הולין שיכולין להתקיים בקל על ידי סמיכה ועוד נוכל לומר הכא דאי קלשת ליה הוי חמתה מרובה ע"י קלישה לחוד ומטערף לסךך דלמעלה מכ' וללישנא צתרא דלא חשיב כל כך סךך פסול הואיל והוי סךך כשר אם היה למטה מכ' אצל קשה דגצי הולין אמרי' ואם לאו פסול וללישנא צתרא דהכא מכשרינן אפילו חמתה מרובה מצילתה מיחא ללישנא קמא ניחא אי נמי גצי הולין יש לפסול יותר הואיל ואגודים עליונים והתחתונים זה צוה דאי קלשת יפול הכל: **אמר רבה במבוי פסול**. ל"ג רב דרב יליף מפתחו של היכל דהוי חללו כ': חלל

עין משפט ונר מצוה

א א מיי פ"ד מהלכות בית הבחירה הל' ח סג עיין קסג:
ז ב מיי פ"ז מהלכות שבת הלכה טו טוש"ע א"ח ס"י סג סעיף כו:
ח ג ד מיי שם הל' טו ופ"ד מהלכות סוכה הלכה יג סג עיין מג טוש"ע א"ח שם וסימן תלג סעיף א:

תורה אור השלם

1. למען ידעו דרתיכם כי בסבות הושבתי את בני ישראל בברוציא אוקם מארץ מצרים אני יי אלהיכם: ויקרא כג מג

רב ניסים גאון

דתנן ה' מלטריות היו על גביו. עיקר זו המנשה במסכת מדות בפרק ג', פתחו של אולם גובהו ארבעים אמה ורחבו כ' אמה, וחמש מלטריות שלמילת היו על גביו, התחתונה עורפת על הפתח אמה.

רבינו חננאל (המשך)

איכא אמלתרא אין לך היכר גדול מזה. והאי דמני פתחו של היכל, סימנא בעלמא הוא, עד עשרים, כי היכי דלא ליחלוף לך. ואמרין אמר רחמן כו' יצחק אי סבר לה לאה דרבה דאמר למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי וגו'. עד כי אמה אדם יודע שדר בצל סוכה וכו'. באנו לפרש טעמא דהא מתניתא דתני אם יש אמלתרא אפילו למעלה מכ' אמה אין צריך למעט. ומאי אמלתרא חמא בריה בר אבהו א' קיני. פי' קורה ועליה במין קיני העופות לקנן עליהן, כעין הא דתניב קניס תעשה את התיבה. במשנבא אמרי פסקא דאדא. פי' לוח אור רחבה ד' טפחים, דגרסינן בירושלמי בעינין איסקופה, אבל אם יש שם רוח ד' אסורה. א"ל והאדא אמלתרא אילו מלתרא שמה אינה מתרת כלל. ומלתרא זו שמתרת לא מפני רחבה אלא מפני חשיבותא, וכל העובר נותן עיניו עליה מפני חשיבותא. וכ"ש קני (שפוטריין) [שפוטריין] לרברי הכל, כי פליגי בפסיקי דאדא. כך סוגיא דשמועה זו. מקצת קורה בתוך כ' ומקצת למעלה מכ'. סךך מקצתה בתוך כ' ומקצתה למעלה מכ' אמה אמר רבא, אמר רבא בסוכה פסולה, ואמרי אמר רבא במבוי כשר, דחזינן לה לקורה כמאן דקלישא, וההוא דשרא למעלה מכ' כמאן דליתא דמי. אי קלשת לה נמצאת קורה זו ניטלת ברוח. אלא רואין אותה כאילו היא שפור של מתכת. שהיא חזקה וכבדה ורואיה לקבל ארזי עליה, בסוכה נמי נימא דחזינן להאי סךך כמאן דקלישא, ואעפ"כ בחזקתה קיימי צילתה מרובה מחמתה היא

דארוזא מאן דאמר פסקי דארוזא כ"ש קיני מ"ד קיני אבל פסקי דארוזא לא ומ"ד פסקי דארוזא (ט) מ"ט משום דנפיש משכיה והא סוכה דנפיש משכיה וקאמרי רבנן דלא אלא כיון דקא חשיב אית ליה קלא: ² מקצת קורה בתוך עשרים ומקצת קורה למעלה מעשרים מקצת סךך בתוך עשרים ומקצת סךך למעלה מעשרים אמר רבה במבוי כשר בסוכה פסול מאי שנא במבוי דכשר דאמר' קלוש סוכה נמי לימא קלוש אי קלשת הויא לה חמתה מרובה מצילתה הכא נמי אי קלשת הויא לה קורה הניטלת ברוח אלא על כרחך נעשו כשפודין של מתכת הכא נמי על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה אמר רבא מפרוקי' סוכה דליחיד היא לא מדכר מבוי דלרבים מדכרי אהדי רבינא אמר סוכה דאורייתא אחמירו בה רבנן מבוי דרבנן לא אחמירו ביה רבנן רב אדא בר מתנה מתני להא שמעתא דרבה איפכא אמר רבה במבוי פסול בסוכה כשירה מאי שנא סוכה דכשירה דאמרין קלוש במבוי נמי לימא קלוש אי קלשת הוי לה קורה הניטלת ברוח הכא נמי אי קלשת הויא לה חמתה מרובה מצילתה אלא על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה הכא נמי ע"כ נעשו כשפודין של מתכת אמר רבא מפרוקיא ³ סוכה דליחיד היא רמי אנפשיה ומדכר מבוי דלרבי' היא סמכי אהדי ולא מדכרי ⁴ דאמרי אינשי קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא קריא רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעי חיווק מבוי דרבנן בעי חיווק מאי הוי עלה רבה בר רב עולא אמר זה וזה פסול רבא אמר י זה וזה כשר חלל

ותהי כשיוין. ופרקי רבה מפרוקיא סוכה דלידי כו'. ופרקי רבינא סוכה דהיא מפארייתא אחמירו בה רבנן. מבוי דהוא מדרבנן לא אחמירו ביה. רב אדא בר מתנה מתני איפכא, אמר רבה בסוכה כשירה במבוי פסולה כו'. עד רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעיא חיווקי, מבוי דרבנן בעיא חיווק. מאי הוי עלה, רבה בר עולא אמר זה וזה לפסול. רבא אמר זה וזה כשר.